

Till Ches 80-årsdag

Frei Betto
Brasilisansk befrielsesteolog

Che Guevara skulle ha fyllt 80 den fjortonde juni. Hans aktiva liv bland oss avbröts när han var 39 år.

Men de lyckades inte döda honom. Han lever starkare nu än under de fyra årtionden han var fysiskt närvarande. Det är få revolutionärer förunnat att liksom Mao och Fidel leva att bli gamla. Många utgjuter i tidig ålder sitt blod för att bidra till en värld av frihet, rättvisa och fred: Jesus vid 33 års ålder, Martí vid 42, Sandino vid 38, Zapata 39, Farabundo Martí 38, bara för att nämna några exempel.

Fienden måste slita sitt hår, för Che är idag mer närvarande än under den tid då de trodde sig kunna mörda hans idéer. De försökte förpassa honom till historiens mörker, de styckade hans kropp och spred ut hans kvarlevor på hemliga platser; de hittade på alla möjliga lögner om honom, de förbjöd hans skrifter i många länder. Men som en motsträvig Fenix återuppstår han i bilder, musik, teater, filmer, dikter, romaner, skulpturer och akademiska avhandlingar. Till och med en ölsort har uppkallats efter honom, och Kordas berömda foto hänger i många vardagsrum.

När de insåg att kedjor inte kan fångsla symboler och att kulor inte kan döda föredömen, skrev de falska biografier för att smutskasta honom. Förgäves. Till och med på fotbollsmatcher håller de upp plakater med hans porträtt. Inte ett öre har behövts för att lansera hans bild som får sin slagkraft av att den avspeglar de idéer som gjorde honom till en revolutionär. Det är inte marknadsföring som ligger bakom, utan spontana uttryck från människor som vill visa att drömmen om en bättre värld lever.

Att idag sammanfatta arvet efter Che och fira hans 80 år kräver att vi håller våra ögon och hjärtan fokuserade på det oroande tillstånd vår planet befinner sig i, under nyliberal hegemoni. Massor av framför allt unga människor

dras till individualism istället för gemenskapsanda, till tävlingsmentalitet istället för solidaritet och till omåttlig självhävdelse istället för till kampen för att utrota misären. Så mycket sägs om socialismens misslyckande i Östeuropa, och nästan inget om kapitalismens oundvikliga misslyckande för två tredjedelar av mänskligheten, de fyra miljarder människor som lever under fattigdomsgränsen.

Miljöförstörelsen skapar också ångest. Om världens ledare hade lyssnat på Fidels varningar på toppmötet i Rio 1992 så skulle kanske förödelsen inte ha gått så långt att den orsakat återkommande tsunamivågor, tornadon, tyfoner och orkaner, som vi aldrig tidigare sett maken till, för att inte nämna den globala uppvärmningen, de smältande polerna och ökenspridningen. Och den alarmerande skövlingen av Amazonas.

Ett fat olja kostar tio dollar vid källan och mer än 120 dollar på marknaden. Det är sorgligt att se stora jordbruksarealer reserverade för etanolproduktion som ska föda 800 miljoner fordon istället för att mätta de 824 miljoner hungriga munnar som hotas av tidig död. Vad ska vi göra i en värld som denna, där finansspekulation går före produktion av varor och tjänster och där aktiemarknaden används för att mäta människors påstådda lycka?

Bolivar skulle glädjas åt den demokrati som växer och blommar i Sydamerika. Efter onda cirklar av militärdiktaturer och nyliberala regeringar väljer nu folken regeringar som avvisar USA:s frihandelsavtal, ställer sig positiva till ALBA och stärker Mercosur (Sydamerikas Gemensamma Marknad) samt fördömer USA:s invasion av Irak och dess blockad av Kuba.

Vilket är det bästa sättet att hedra Che på 80-årsdagen? Jag tror att den bästa presenten vore unga generationer som tror på och kämpar för en bättre värld, där solidaritet är en vana och inte en dygd, rättvisa i handling är ett etiskt krav och socialism är kärlekens politiska namn. För att bygga en värld utan miljöförstöring, hunger och social ojämlikhet!

Inför det stundande 50-årsfirandet av den kubanska revolutionen bör vi alla mer och mer hålla fram den som ett projekt med framtiden för sig och inte alls något förgånget. Översättning Oskar Johansson.

STATY I ROSARIO, DÄR CHE FÖDDES

I många tusental samlades Rosarioborna för att hylla stadens världskända son och se täckelsen falla från statyn till hans ära av en argentinsk skulptör, Andrés Zerner. 15.000 människor från vida omkring har skänkt saker av brons för nedsmältning i statyn. Ches fyra barn Aleida, Celia, Camilo och Ernesto var med och representerar för ungdoms-, fackliga och sociala rörelser från Venezuela, Brasilien, Uruguay med flera länder. Trubadurena Vicente Felio från Kuba och Daniel Viglietti från Uruguay deltog också.

**CHE OM
MARX OCH ENGELS**
Oceanförlaget har givit
ut en introduktion till
Karl Marx och Friedrich

Engels liv och verk, skriven av Che Guevara, som själv gav ett eget, unikt bidrag till marxistisk teori och praktik. Denna tidigare opublicerade biografiska introduktion skrev Che efter uppdraget i Kongo 1965. Den förklarar några av marxismens avgörande begrepp, samtidigt som läsaren får lära sig mer om författaren. Den innehåller även den läslista Che föreslår för Marx- och Engelsstudier och faksimilkopior ur Ches egna anteckningsblock.

”En så medmänsklig människa, vars omtanke utsträcktes till alla världens lidande människor och som ger oss ett budskap om hängiven kamp och okuvlig optimism, har förvrängts av historien och förvandlats till en avgudabild i sten.” (Che om Marx) Oskar Johansson